

<https://kritika-hdp.hr>RAZGOVOR ([HTTPS://KRITIKA-HDP.HR/RAZGOVOR/](https://kritika-hdp.hr/razgovor/))Bilješke jednog reportera

MATTHIEU AIKINS: Problem je što su nam granice uopće potrebne

„Moramo promijeniti temeljne uvjete koji generiraju potrebu za granicama, što je većinom globalna nejednakost. Moramo se boriti za pravedniji i ravnopravniji svijet, unutar naših društava i globalno, pa da granice postanu onakve kakve su recimo unutar Europske Unije. Ali to je dalek i idealističan cilj“ - kaže Pulitzerom nagrađeni novinar Matthieu Aikins. Razgovor s Aikinsom dio je serijala „Književne domovine europskih imigranata“ u kojem Lora Tomaš istražuje književnosti, jezike i kulturu zemalja odakle nam u Europu stižu izbjeglice i migranti te same procese unutarnjih i vanjskih migracija

<https://kritika-hdp.hr/autor/lomas/>

Lora Tomaš

<https://kritika-hdp.hr/autor/lomas/>

Matthieu Aikins u Patrasu, Grčka, 2016. godine

Žene se pri neregularnoj migraciji izlažu puno većem riziku od muškaraca. Riskiraju napad ili silovanje. Opasnost su i šverceri i čuvari i drugi migranti, piše Aikins. Profil tipičnog ilegalnog migranta je zdrav mlad muškarac – time se opravdavaju stroge kontrole granica, ali taj profil zapravo je posljedica ovih politika i zakona. „Za siromašne,“ piše Aikins, „mobilnost je muška privilegija“

„Zovem se **Habib**. Iz Kabula sam, iz Shahr-e Naua. Pa, ako poznajete Kabul, iz Qala-e Fatullaha. Živio sam s majkom, braćom i sestrom u unajmljenoj kući. Renta? Šest tisuća afganija na mjesec. Radio sam u restoranu na Trgu Hajji Yaquba, ali situacija nije bila dobra. Kao i drugi izbjeglice, napustio sam svoju zemlju i stigao ovamo švercerskom rutom“, snimao se mobitelom **Matthieu Aikins**, kanadsko-američki novinar, a zatim preslušavao snimku ne bi li

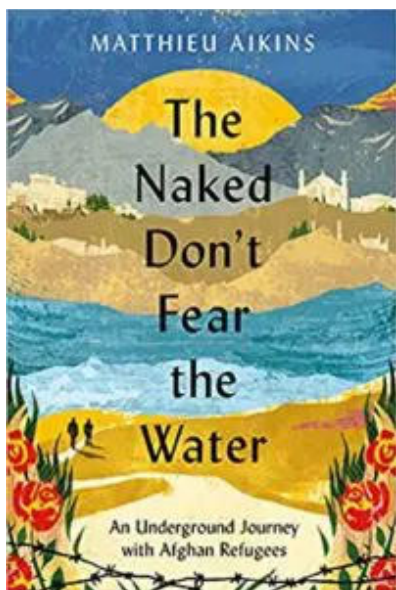
ulovio greške u izgovoru i naglasku svog darija. Spremao se prijeći izbjegličku rutu iz Afganistana do Europe, prateći svog prijatelja, Afganca **Omara**, praveći se da je jedan od njih. Bio je kolovoz 2016. Godinu dana ranije, „pod pritiskom ljudi, granice su se otvorile“. Zbog ratova su bježali uglavnom Sirijci, Afganistanci i Iračani, piše Aikins. Mnogi od njih žene i djeca. Preko Grčke i Balkana prema Europi. Omar i on planirali su iskoristiti trenutak. UHITE li ih u tom pokušaju bijega i otkriju da je Aikins Zapadnjak, šverceri bi ga mogli oteti za otkupninu, a vlasti optužiti za špijuniranje i baciti u zatvor. Omar je znao što reći u tom slučaju: Aikinsa je sreo na putu.

Pulitzerom nagrađeni autor i novinar Matthieu Aikins (koji piše za *New York Times*, *New Yorker*, *Harper's* itd.) svojim se crtama lica posve uklapa u regije iz kojih izvještava od 2008: Afganistan i ostatak Južne Azije te Bliski istok. U Europi ga ne ubrajaju među bijelce, zovu ga Paki u Engleskoj, a u Francuskoj smatraju Arapihom, piše Aikins u svojoj iznimnoj knjizi *The Naked Don't Fear the Water* (2022.), u kojoj opisuje ovo nevjerojatno i zahtjevno putovanje preko nekoliko granica. „Ali dok sam putovao u središnju Aziju,“ piše, „bilo je kao da se krećem ususret zrcalu; u sjevernom Afganistanu, s njegovom mješavinom Hazara, Tadžika i Uzbeka, pronašao sam svoj fenotip.“

Knjiga *The Naked Don't Fear the Water*, čiji je naslov zapravo darijska poslovice u značenju „goli se ne boje vode“, dosad je prevedena na sedam jezika, a nadam se da bi među njima uskoro mogao biti i hrvatski. Čak je i Hollywood iskazao interes za ovu priču, pa je Aikins taman završio pisanje scenarija, rekao mi je u razgovoru koji smo nedavno vodili preko video poziva, nedugo nakon njegova povratka iz Kabula u Novu Scotiju, gdje je odrastao. „Mislim da je ova knjiga posljednja u svojoj eri“, rekao mi je Aikins. „Knjiga o Zapadnjacima koji odlaze na ovakve pustolovine, na tajne zadatke kakvi zbog biometrije postaju neizvedivi. Istovremeno se mijenja i cijeli model stranog dopisnika“, rekao mi je.

Rasa anđela

Svoju karijeru Aikins je započeo 2008., kad je ušteđevinom kupio jednosmjernu kartu za Pariz. Put ga je nanio i u Hrvatsku: proveo je ljeto u Osijeku sa skupinom pankera koji su ga pokupili dok je stopirao držeći znak na kojemu je pisalo Beograd. Cijelo su ljeto pili šljivovicu i slušali Debelog precjednika, rekao mi je, a najesen je kopnom nastavio do Afganistana, gdje se isto tako igrom slučaja zbližio sa švercerima opijumom koji su bili povezani s Amerikancima. Nije mu trebalo dugo da shvati da bi to bila odlična priča, pa je ideju poslao uredniku *Harper'sa*, čiji

je email dobio od nekog prijatelja. Bilo je teško naći dobrog prevoditelja i fiksera kojeg si je tad mogao priuštiti, nekog tko bi s njim otputovao na opasni jug, u Kandahar, istražiti priču. Ali tad je upoznao Omara, svog budućeg stalnog suradnika, i ostalo je, kako se kaže, povijest.

Omar je bio jedan od onih koji su, nakon godina lojalnog služenja Amerikancima, planirali emigrirati u Ameriku pomoću posebne imigrantske vize koju im je nudio Kongres. Zadovoljavao je sve uvjete, ali nije uspijevaio prikupiti svu potrebnu dokumentaciju: ispostavilo se veoma teškim to učiniti retroaktivno – začkoljica na koju su Amerikanci valjda računali. Drugi problem je bila **Laila**,

kćer Omarova bogatog stanodavca, djevojka u koju je bio zaljubljen. Da bi ga njezin otac uopće uzeo u obzir, Omar je prvo morao ostaviti Lailu, stvoriti nešto od sebe.

„Emigracija je laka za bogate jer je državljanstvo u dvadeset i prvom stoljeću na prodaju“, piše Aikins, dodavši da američki investicijski program za imigrante košta gotovo dva milijuna dolara, a zlatna viza za Grčku tek četvrtinu milijuna eura. S dovoljno kapitala, postajemo građani svijeta, piše Aikins, ono što **Frantz Fanon** naziva „ljudima bez sidra ili horizonta, bezbojnom, bezdomnom, neukorijenjenom – rasom anđela“. S druge strane, više od četiri petine svjetskih izbjeglica zbrinjavaju zemlje u razvoju (2015. to je bilo ukupno više od dvadeset milijuna ljudi), piše Aikins. Ondje ih u mjestu drže granice i humanitarna pomoć iz bogatijih zemalja. Iz tog omeđenog prostora Zapad uzima „odmjerene gutljaje“. Od svih granica, Mediteran je „najsmrtonosnija“ – od 2000. ondje je smrtno stradalo više od trideset tisuća izbjeglica i migranata, a to su samo oni za koje se zna.

Žene se pri neregularnoj migraciji izlažu puno većem riziku od muškaraca. Riskiraju napad ili silovanje. Opasnost su i šverceri i čuvari i drugi migranti, piše Aikins. Profil tipičnog ilegalnog migranta je zdrav mlad muškarac – time se opravdavaju stroge kontrole granica, ali taj profil zapravo je posljedica ovih politika i zakona. „Za siromašne,“ piše Aikins, „mobilnost je muška privilegija“. U migrantskoj lutriji neke nacionalnosti dobivaju bolji tretman, kaže, pa su tako Iranci ili Pakistanci koji su zapeli u izbjegličkom kampu Moria na Lezbosu redovito pokušavali proći pod Afganistancima, Marokanci pod Sirijcima, a Etiopljani pod Eritrejci. Identitet je promjenjiv, iluzoran, stvar sposobnosti da se „prođe“ pod nekog ili nešto drugo.

Proveo je ljeto u Osijeku sa skupinom pankera koji su ga pokupili dok je stopirao držeći znak na kojemu je pisalo Beograd. Cijelo su ljeto pili šljivovicu i slušali Debelog precjednika, rekao mi je, a najesen je kopnom nastavio do Afganistana, gdje se isto tako igrom slučaja zbližio sa švercerima opijumom

Hodati u tuđim cipelama (u doba biometrije)

Nakon sve raširenijeg nadzora i biometrijskih provjera identiteta, Aikinsovo putovanje, tijekom kojeg on postaje netko drugi, postaje nemoguće. Tijelo više ne može ići uokolo *undercover* ili *incognito*, što predstavlja problem za prikupljanje informacija na terenu, ali i za empatiju – više ne možemo hodati u tuđim cipelama. A i kad se moglo, hodali su uglavnom bijeli muškarci. Bio je to neokolonijalni model: Zapadni dopisnik odlazi na neku egzotičnu lokaciju i zauzme mjesto na vrhu hijerarhije lokalnog novinarskog osoblja koje odrađuje većinu posla, rekao mi je Aikins. „Sad kad se ekonomski model za to raspao, kad novine više nemaju budžet za takvo što, osim eventualno *New York Timesa*, ujednačio se teren za produkciju znanja. Afganistanske izbjeglice, recimo, dijele svoja iskustva na društvenim mrežama, koriste tehnologiju, snimaju videa, ljudi iz raznih dijelova svijeta pišu na engleskom ili prevode sami sebe, pa model stranog dopisnika nestaje.“

„U svakom slučaju postoji problem točnosti, ali taj je problem rješiv, kao naprimjer u Siriji,“ odgovorio mi je Aikins na pitanje o vjerodostojnosti tako demokratično prikupljenih podataka. „U tom smo ratu imali porast *open source* izvještavanja, uplelo bi se tu i mnogo dezinformacija, naravno, ali razvili smo alate, ponekad kvantitativne, i umjetnu inteligenciju da bismo locirali ili provjerili podatke. Ali mislim da je lijepo demokratizirati produkciju znanja. Istovremeno knjige poput moje nailaze na kritiku koju ne odbacujem u potpunosti, a ta je da bi neki htjeli da ju je napisao Afganistanac. I bilo bi lijepo da Afganistanac priča afganistansku priču, ako ga možeš naći, ali to ne bi promijenilo činjenicu da sve što pišemo, pišemo za Zapadne novine ili publiku, da postoji neravnoteža između toga tko plaća vijesti i za koga su, a ta neravnoteža zrcali mnogo veću nejednakost – sve su to bogate zemlje koje žele znati nešto o zemljama na periferiji, osiromašenim i oslabljenim kolonijalizmom i kapitalizmom. Taj se problem ne rješava promjenom reprezentacije ili ičim takvim, već upravo izvještavanjem onih koji

razumiju problem, izvještavanjem s terena, dijeljenjem života s nekim, uranjanjem u Drugog, i bojim se da to nestaje, jer su ljudi sve manje zainteresirani za to da izađu iz svoje komforne zemlje i komfornog života, i odu nekamo drugamo.“

Obično vlastito neznanje kompenziramo pogodnostima koje negdje stječemo, rekao mi je Aikins. „Dodeš negdje i ne znaš ništa, možda si objektivan, ali si i u neznanju. Mnogo više patimo od neznanja nego od manjka objektivnosti, koja ionako nije moguća, jer uvijek unosimo sebe i svoje predrasude i perspektive, svatko ima neki okvir. Nije toliko ni važna objektivnost, koliko to da se doživi autentičan susret s ljudima s one strane podjele i hijerarhije koju ne treba ignorirati ili umanjivati nekakvom reprezentacijom – time da Afganistanac piše umjesto tebe, već je cilj da bolje razumiješ problem koji se ne može tako lako ni riješiti jer se zasniva na temeljnoj podjeli između razvijenog svijeta i svijeta u razvoju.“

Kad sam ga pitala kakav je bio njegov subjektivni doživljaj puta, je li ga nešto iznenadilo, što je uopće očekivao, odgovorio mi je da ga je najviše iznenadilo koliko je sve skupa trajalo i koliko se neuspješnih pokušaja i preokreta dogodilo. „Pomalo je to kao rat“, rekao mi je, „ne shvaćaš koliko je rat zapravo čekanje. Dosada i čekanje, koji su za mene stresniji od opasnosti. Teško je reći da je išta u vezi ovakvih iskustava iznenađujuće, jer jednostavno ne možeš znati što te čeka. Kako je prelaziti more na gumenoj splavi s gomilom uplašanih ljudi usred noći, koji nikad prije nisu vidjeli more, koji ne znaju plivati. Ili činjenica da mi je najveće iznenađenje bio skvot za migrante u Ateni, takozvana City Plaza. Nisam znao da ćemo ondje provesti toliko vremena, ni da ćemo se toliko zaljubiti u njega. Mislim da sam se ja zaljubio više od Omara, jer je on samo htio doći onamo kamo je krenuo, gdje god to bilo. Ali za mene je to sve skupa bilo fascinantno, to jedno vrlo privremeno i dragocjeno mjesto, prijateljstva koja će mi ostati do kraja života.“

Nakon sve raširenijeg nadzora i biometrijskih provjera identiteta, Aikinsovo putovanje, tijekom kojeg on postaje netko drugi, postaje nemoguće. Tijelo više ne može ići uokolo *undercover* ili *incognito*, što predstavlja problem za prikupljanje informacija na terenu, ali i za empatiju – više ne možemo hodati u tuđim cipelama

Trop hvalisavog pustolova

Nakon čitavog putovanja, Aikins ga je trebao nanovo stvoriti za knjigu. I ne samo njega, nego i sebe, svoj lik, bez obzira što nije u pitanju fikcija nego reportažno djelo. Njegov glavni izvor informacija za ovu detaljnu i opsežnu knjigu bile su bilješke s putovanja, više od 60 tisuća riječi koje je zabilježio pametnim telefonom – uz nešto fotografija i videa koje je snimio i skupio od drugih. „Bilo je lakše nego što sam mislio“, rekao mi je Aikins, „jer su svi stalno na svojim mobitelima, na Facebooku, pa nikome nije bilo čudno što sam stalno na telefonu. Jednostavno bih si s lažne email adrese poslao bilješke, zvučne i video zapise, pa bih ih odmah potom obrisao.“ U naredne četiri godine nakon završetka putovanja, Aikins je razgovarao s brojnim ljudima i puno se puta vratio na ista mjesta. Oslanjao se i na radove povjesničara, antropologa i stručnjaka za migracije te izvještavanja drugih novinara. „Na nekim sam mjestima imao manje pristupa kao novinar“, rekao mi je. „Nisam naprimjer mogao ući u kamp Moriju na Lezbosu, koji je u međuvremenu postao zatvor.“

„Sjećanje je sve što imamo“, nastavio je Aikins, „i bilo mi je jako teško pisati o sebi, nisam navikao, nisam se prije bavio takvom vrstom pisanja. Neki i dalje smatraju da knjiga ne sadrži previše emocija, iznenađeni su time koliko sam malo, čini se, osjećao u tim teškim situacijama. Jer danas se, barem u SAD-u, od pripovjedača očekuje više osjećaja i subjektivnosti, svi žele dramu. Ja nisam smatrao da su moje emocije jako bitne u pričanju te priče, a i jedna od posljedica dugotrajnog rada na ovakvim temama, rada u Afganistanu, Siriji, Iraku i Jemenu i svim tim mjestima jest da naučiš potisnuti emocije u opasnim situacijama. Pisanje ove knjige pomoglo mi je da shvatim koliko sam iznutra otupio, iako sam osjećao stvari i pokušao ih sublimirati u tekst, ali sam sebe i pokušao prikazati kao nekog tko nije sasvim suosjećajan. Ima scena u kojima samog sebe pokušavam ironizirati tim tropom hvalisavog pustolova.“

U Kabulu je Aikins živio u novinarskom balonu koji je podsjećao na najbolje kolonijalne dane Istočnoindijske kompanije: dani i večeri ispunjeni soarejama u ambasadama, roštiljima u agencijama UN-a, oproštajkama i tulumima s temom talibana. Pušio se opijum i partijalo s pripadnicima kulturne i vojne elite u ružičnjacima Kabula. Hijerarija je u američkom Afganistanu bila jasna, piše Aikins. Lokalci su bili na dnu piramide, kopali kanale ili vozili teretne kamione, a drugi takozvani stanovnici Trećeg svijeta, poput Filipinaca ili Nepalaca, bili su računovođe i čuvari. Na samom vrhu su bili stranci, Zapadnjaci, s međunarodnim plaćama i funkcijama u nevladinim organizacijama ili UN-ovim agencijama. Uglavnom muškarci, bijeli. Neki su već desetljećima ganjali sukobe i katastrofe diljem svijeta, drugi tek završili faks. I dok

su se u SAD-u još oporavljali od Velike recesije, s dvanaest milijuna nezaposlenih, u Afganistanu si mogao imati odlično plaćen posao i besplatnu kuću, šofera, kuhara, vrtlara, stražara i spremačicu, rekao mi je Aikins.

„Neki i dalje smatraju da knjiga ne sadrži previše emocija, iznenađeni su time koliko sam malo, čini se, osjećao u tim teškim situacijama. Jer danas se, barem u SAD-u, od pripovjedača očekuje više osjećaja i subjektivnosti, svi žele dramu. Ja nisam smatrao da su moje emocije jako bitne u pričanju te priče“

Afganistan, brod koji tone

S druge strane, neke veoma zanimljive epizode nisu ušle u knjigu. „Toliko toga“, rekao mi je Aikins. „Sjetio sam se jedne vinjete, jer sam čitao knjigu *Soul by Soul: The Evangelical Mission to Spread the Gospel to Muslims* (2024.) brazilske novinarki **Adriane Carrance**, o evangeličkim misionarima u prekomorskim, osobito muslimanskim zemljama. U Grčkoj je, recimo, bilo mnogo misionara koji su pokušavali preobratiti Afganistance. Upoznao sam jednog afganistanskog pastora u afganistanskoj crkvi u Ateni, što je rijetkost,

Aikins s prijateljima

jer su u Afganistanu svi muslimani, a i ilegalno je i opasno po život pokušati preobraćati ljude. Slušao sam njegovu misu i palo mi je napamet napisati cijelo poglavlje o toj afganistanskoj crkvi, koja je, kao i većina tema koje me privlače, u sebi objedinila popriličan broj paradoksa. Tu je taj očiti izrabljivački aspekt Zapadnih misionara koji daju izbjeglicama i migrantima prekrivače i hranu u zamjenu za njihove duše, ali bila je tu i priča tog čovjeka, o njegovoj samorealizaciji, o tome kako se ponovo rodio, doslovno i simbolički, kad je na splavi došao u novu zemlju, kako se preobratio. To je njegova osobna potraga za istinom i Bogom. I sva ta različita iskustva ljudi koji su bili tamo, koji su pjevali, neki su razumjeli tekst, drugi nisu, bili su tamo samo radi hrane, bilo je ganutljivo na neki način.“

„Ponekad kažem da je SAD učinio nemoguću situaciju još gorom“, rekao mi je Aikins komentirajući američko povlačenje iz Afganistana 2021. „To povlačenje je veoma loše izvedeno, a nije bilo ni iskreno. U afganistanskoj su se vladi nakupili i ignorirali mnogi problemi, ili nije bilo ni volje za kompromisima jer su mislili da će SAD ostati. Najbitniji razlog povlačenju jest da je situacija u Afganistanu postala neodrživa, a još rata nije moglo riješiti probleme, činjenicu da afganistanska vlada nije mogla biti samostalna, ostati bez američkih vojnika, i pravo je pitanje zašto nakon dvadeset godina i trilijuna stranih dolara Afganistan nije mogao stajati na vlastitim nogama.“

„Ima tomu par razloga“, rekao je Aikins. „Jedan od njih je taj da je afganistanska elita bila navikla dobivati financijsku potporu izvana, pa su se više međusobno borili oko toga tko će imati pristup tim fondovima i bogatstvu, nego što su se usredotočili na izgradnju strukture iznutra. Svađali su se i bili kronično podijeljeni do posljednjeg trenutka, ne shvaćajući u kakvoj se opasnosti nalaze, zavaravali su se vlastitom propagandom o tome kako su talibani marginalni, iako su talibani bili mnogo snažniji nego što si je itko htio priznati. Imali su i širu bazu podrške među Afganistancima iz određenih dijelova zemlje i ruralnih područja. Imali su i koherentnu ideologiju u koju su vjerovali, dok je Republika postala toliko korumpirana da je na kraju veoma mali broj ljudi bio spreman boriti se i umrijeti za nju.“

„Mislim da je situacija trenutno gora za Afganistance, a bolja za one koji ih žele držati podalje“, rekao mi je Aikins kad sam ga pitala u vezi izbjeglica nakon što su talibani 15. kolovoza 2021. zauzeli Kabul, a Amerikanci evakuirali svoje građane i neke od afganistanskih suradnika – je li situacija gora nego što je bila 2015.? „Granice je danas teže prijeći“, rekao mi je Aikins. „Posljedica krize 2015. bilo je postroživanje granica, ne samo na rubovima EU, nego i u zemljama na putu – Iran, Turska, i to je EU u mnogim slučajevima financijski podržala – izgradilo se više zidova, više zatvora, i više je policijskog nasilja nad Afganistancima koji pokušavaju prijeći, pa je sve mnogo teže i opasnije. Afganistanci zaglave u Iranu ili Pakistanu, a čak su ih i te zemlje počele vraćati u Afganistan.“

„Ironično je što su iz perspektive Zapada Afganistanci uvijek bili nelegitimne izbjeglice tijekom posljednjih dvadeset godina“, rekao mi je Aikins, „jer su imali demokratsku vladu koja je navodno poštivala ljudska prava, a i Zapad je bio ondje da im pomogne da se razviju, ali ni jedno ni drugo nije pomoglo većini ljudi. Sad su tu i talibani sa svojim zabranama obrazovanja i rada ženama. Talibani nisu saveznici Zapada, pa iako se Afganistance pred zakonom sad možda smatra legitimnim izbjeglicama, svijet im je okrenuo leđa. Zatočeni su u vlastitoj zemlji.“

„Ponekad kažem da je SAD učinio nemoguću situaciju još gorom“, rekao mi je Aikins komentirajući američko povlačenje iz Afganistana 2021. „To povlačenje je veoma loše izvedeno, a nije bilo ni iskreno. U afganistanskoj su se vladi nakupili i ignorirali mnogi problemi, ili nije bilo ni volje za kompromisima jer su mislili da će SAD ostati“

Masovne migracije i sigurnost žena

„Prijetnja ljudskim pravima na Zapadu ne dolazi od migranata, svakako ne ovdje u Americi, gdje imamo vlastite ekstremiste, koji zabranjuju pobačaje i tako dalje“, rekao mi je Aikins kad smo se dotakli skepse koju dio Zapada gaji u vezi miješanja arapskih, afričkih i azijskih elemenata s europskom kulturom, misleći da bi u procesu mogla nastradati i europska ženska prava, odnosno ženska sigurnost u javnom prostoru. „Mnogo veća opasnost za ljudsko zdravlje i slobode dolazi od totalitarnih desnih elemenata u našem vlastitom društvu“, rekao je.

„Masovna migracija simptom je nejednakosti, nasilja i ratova, korupcije, a sve te pojave po mom mišljenju hrani desnica i njezina plutokratska politika.“

„Osobno sam feminist“, nastavio je Aikins, „no povijesno smo uvijek pričali o, pod navodnicima, primitivnim i zaostalim muslimanskim zemljama. Bio je to način da izbjegnemo vlastite nesavršenosti, da ne bismo kritizirali sebe, već da se možemo smatrati superiornim, prosvijećenim Zapadnjacima. Uvijek postoji taj miks dobrog i lošeg, problema koji dolaze s tradicijom. Postoje i žene koje preferiraju živjeti u tradicionalnim društvima, jer bi radije to nego da su na tržištu gdje moraju svoja tijela prikazivati na određene načine i boriti se same za sebe. Kad vidiš dobro i loše u drugom društvu, onda možeš jasnije vidjeti to isto u svome, možeš biti kritičniji u vezi seksizma koji postoji na Zapadu, koji nije nužno riješen samo zato što su muškarci i žene ravnopravni pred zakonom.“

„Pričati o Arapima, Afrikancima i Azijatima kao prijetnji Zapadnoj civilizaciji nije korisno u kontekstu veće borbe koju vodimo za slobodu, pravdu i jednakost“, rekao mi je Aikins. „Jasno je da su neke kulture različite, i postoje problemi kad se ljudi odjednom pomiješaju. Azijske i arapske kulture povijesno su se uvijek miješale s europskim, imamo tisućljeća miješanja, ali u isto vrijeme mislim da neograničena masovna migracija na Zapad neće riješiti ničije probleme. Ako iznenadan val ljudi iz siromašnih zemalja preplavi bogate, uslijedit će katastrofa i još više represija i obračuna, više militarizacije i osiguravanja granica, a problem nije u granicama,

problem je što su nam uopće potrebne. Moramo promijeniti temeljne uvjete koji generiraju potrebu za granicama, što je većinom globalna nejednakost. Moramo se boriti za pravedniji i ravnopravniji svijet, unutar naših društava i globalno, pa da granice postanu onakve kakve su i recimo unutar Europske Unije. Ali to je dalek i idealističan cilj. Moramo biti pametni u vezi toga koje praktične korake poduzeti sada.“

Prvi tekst iz serijala „Književne domovine europskim imigranata“ pročitajte na sljedećoj **poveznici**. (<https://kritika-hdp.hr/srpko-lestaric-u-siriji-i-nepismen-covek-ume-da-govori-knjizevnim-standardom-bar-dva-minuta/>)

*** Tekst je objavljen uz financijsku potporu Agencije za elektroničke medije iz Programa za poticanje novinarske izvrsnosti.**

🕒 20. rujna 2024.

Lora Tomaš (1981) je indologinja, prevoditeljica i urednica, autorica romana "Slani mrak" i "Papir tvoje kože".

agencija za elektroničke medije (<https://kritika-hdp.hr/tag/agencija-za-elektronicke-medije/>)

književne domovine europskih imigranata (<https://kritika-hdp.hr/tag/knjizevne-domovine-europskih-imigranata/>)

Lora Tomaš (<https://kritika-hdp.hr/tag/lora-tomas/>)

Matthieu Aikins (<https://kritika-hdp.hr/tag/matthieu-aikins/>)

migracije (<https://kritika-hdp.hr/tag/migracije/>)

Razgovor (<https://kritika-hdp.hr/tag/razgovor/>)

